

[Jørgen Jørgensen (Lejre).]

nes tilværelse, når den normale skoletid er forbi, men jeg mener tillige, at overgangen fra børneskolen til det praktiske arbejde i erhvervslivet for mange børns vedkommende er for voldsom, og at mange børn får en forkert indstilling til arbejdet, fordi der ikke er åbnet mulighed for en vis tilpasning til den nye og ukendte verden, som børnene kastes ind i den dag, de lige fra børneskolens undervisning melder sig på fabrikken eller værkstedet, eller hvor arbejdspladsen nu er. Mange forliste i starten, allerede fordi de kom på den forkerte hylde erhvervmæssigt, og menneskeligt gik der meget ofte noget i stykker, fordi overgangen fra hjem og skolestue var for brat, og der ikke var givet mulighed for tilpasning til den nye verden, børnene var kommet ind i. Det er så absolut et problem, som man ikke uden videre kan skubbe fra sig, hvordan man kan tilrettelægge en overgangsordning fra børneskolen til erhvervslivet for de unge fra det 14. til det 18. år.

Jeg er nu iøvrigt af den opfattelse, at den undervisning, der kan tilbydes de unge efter skoletidens ophør, må hvile på frivillighed, og det er da også det, ungdomsskolekommissionens betænkning bygger på. Den i betænkningen foreslåede ordning, som havde karakter af noget obligatorisk, nemlig at enkelte kommuner, der måtte ønske det, skulle have adgang til en vis udvidelse af undervisningspligten, var udelukkende en forsøgsordning, som ingen af forslagsstillerne principielt havde bundet sig til; det område i lovforslaget har ministeren nu taget ud, og det må så drøftes på et senere tidspunkt, om man skal iværksætte forsøg med noget sådant. Men den, der tror, at diskussionen om et obligatorisk 8. skoleår er taget ud af skolediskussionen, fordi man piler denne forsøgsordning ud af forslaget, vil tage fejl. Jeg er som sagt ikke tilhænger af en obligatorisk ordning, men jeg mener på den anden side, at vi, der vil fastholde frivillighedsprincippet, også i allerhøjeste grad har forpligtelse til, at forholdene lægges således tilrette, at der i alle kommuner i landet kan tilbydes dansk ungdom muligheder for en fortsat frivillig undervisning.

Lovforslaget, som det foreligger her, er jo i det store og hele i overensstemmelse med kommissionens forslag. Det går ud på en udbygning og en styrkelse af det frie, folkelige oplysningsarbejde, som mange steder i lan-

det har givet særdeles gode resultater. Når man i disse vintermåneder kommer ud i sognene og byerne og ser de oplyste skolelokaler — mange steder er næsten alle skolestuer taget i brug for at skaffe plads til de tusinder af unge og ældre, der møder op til undervisningen i aftenskoler, aftenhøjskoler, studiekredse og til landbrugsfaglig undervisning, alt det, som dette lovforslag omfatter — glæder man sig over, at vi i Danmark på frivillighedens grundlag har opbygget et frit oplysningsarbejde af et sådant omfang, som i høj grad er med til at præge og højne vort folk kulturelt og almendannende.

Men der er mørke pletter i landet, hvor der ingenting foregår, hvor den opvoksede slægt ingen opfordring får til at være med i noget, der kan berige dens sind og give den interesse for oplysning og uddannelse. Dér må det være lovgivningsmagtens opgave at søge forholdene tilrettelagt sådan, at også de unge i disse sogne og byer får mulighed for at være med i noget oplysende og udviklende, som kan være til gavn for dem. Det er ikke mindst for at løse opgaven på disse steder i landet, hvor der ingenting sker, at ungdomsnævnene er foreslået i det foreliggende lovforslag; det er her, disse nævn har en mission, der skal hjælpe med til at bringe de praktiske ting i orden og i det hele opmuntre til, at der kommer et oplysningsarbejde i gang.

Det ærede medlem hr. Damsgaard udtalte frygt for, at man, når det offentlige satte så meget i gang, som der her er tale om, ville tage noget af det bort, som ellers var hjemmenes opgave og hjemmenes ansvar. Det har det ærede medlem forsåvidt ret i; men jeg synes alligevel, at det ærede medlem her taler på en måde, som ikke helt svarer til de virkelige forhold. Det ærede medlem må vist erkende, at der bliver færre og færre danske hjem, også på landet, der virkelig kan tage sig af ungdommen; i byerne kan vi se bort fra det spørgsmål, for dér er det kun undtagelsesvis, at hjemmene i det hele taget har nogen forbindelse med de unge, det her drejer sig om; men selv på landet, hvor udviklingen går i retning af gift arbejdskraft, også på bøndergårdene, og hvor stuehusene ude omkring efterhånden nærmest står tomme — i hvert fald findes ungdommen ikke dér —, evner de det ikke. En henvisning til, at først og fremmest hjemmene skal tage sig af den ungdom, der vokser op derude, var et argument i Kolds tid,